

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
документознавства та інформаційної діяльності

ISSN 2617-4650

<https://doi.org/10.31713/st1-220180>

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 1-2, 2018 р.

Рівне – 2019

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Антонова С. Є. Державна політика у сфері професійної освіти в Рівненській області	5
Веретін Л. С. Теоретичні основи управління продуктивністю підприємств у емерджентному середовищі	10
Гладченко А. Ю. Макроекономічна рівновага на національному рівні	15
Альшаафі Мохамед Алі Відображення тенденцій інформатизації суспільства в сучасній системі охорони здоров'я.	21
Поляков М. В., Ханін І. Г., Бормотенко М. В., Косенчук С. Стратегія та тактика інноваційного розвитку підприємств ІТ-індустрії	28
Сазонець О. М., Ідріссі Сулейман Українські реалії зростання ІТ в контексті світової інформаційної асиметрії	36
Саленко А. С. Регуляторний вплив держави та інституційне забезпечення лібералізації економіки та підприємницької діяльності	41
Саричев В. І. Порівняльний контекст функціонування системи охорони здоров'я України та співпраця з міжнародними інституціями	53
Стець Н. В. Інституційна сфера функціонування сільського господарства та забезпечення збалансованого розвитку сільськогосподарських підприємств	63
СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	
Рустамов Ю., Алієв С. Оптимальні рішення для використання ірригації води	74
Бурачик А. І., Ільченко А. О. Вдосконалення системи державного регулювання медичної допомоги учасникам бойових дій в контексті військово-медичної доктрини України	79
Зима І. Я. Сутність та функції системи державного управління охороною здоров'я в інституційному середовищі	85
Маланчук Л. О. Дослідження розвитку інформаційних війн в Україні та світі	95
Мартинюк Г. Ф. Формування інформаційної культури бакалаврів з інформаційної, бібліотечної та архівної справи засобами НІКТ	99
Нікітенко С. В. Державне управління фізичною культурою і спортом в Україні. Історіографія проблеми	102
Сазонець І. Л., Гессен А. Є. Теоретичні та практичні підходи до формування державних і корпоративних соціальних програм	111
Тихончук Л. Х. Сучасний стан та напрями вдосконалення механізмів державного регулювання міжнародної економічної діяльності корпорацій	119
Фесянов П. О. Вивчення громадської думки у процесі здійснення державної політики: регіональний аспект	124
Цецик Я. П. Діяльність націонал-демократів на Волині у контексті нормалізаційної угоди з польським урядом 1935-1939 рр.	132

ECONOMIC ISSUES OF PUBLIC ADMINISTRATION

Antonova S. Y. State Policy in the Field of Professional Education in Rivnen Region	5
Veretin L. S. Theoretical Bases of Management of Productivity of Enterprises in the Emergency Environment	10
Hladchenko A. Y. Macroeconomic Equilibrium at the National Level	15
Alshaafi Mohamed Ali Displacement of Trends of Information Society in Modern System of Health Protection Systems	21
Poliakov M. V., Khanin I. H., Bormatenko N. V., Kosenchuk S. Strategy and Tactics of Innovative Development of it Industry Enterprises	28
Sazonets O. M., Idrissi Soulaïmane Ukrainian Realities of it Growth in the Context of the World Information Asymmetry	36
Salenko A. S. Regulatory Influence of the State and Institutional Provision of Liberalization of Economy and Enterprise Activity	41
Sarychev V. I. Comparative Context of the Functioning of Ukraine's Health System and Cooperation With International Institutions	53
Stets N. V. Institutional Sphere of Functioning of Agriculture and Ensuring Balanced Development of Agricultural Enterprises	63
STRATEGIES AND TACTICS OF PUBLIC ADMINISTRATION	
Rustamov Y., Aliyev S. The Optimal Irrigation Under Water Use Decisions	74
Burachyk A. I., Ilchenko A. O. Improving the System of Public Regulation of Medical Aid For Participants of Malays of Action in the Context of the Military Doctrine of Ukraine	79
Zyma I. Ya. The Essence and Functions of Public Health Management System in the Institutional Environment	85
Malanchuk L. O. Study on the Development of Informational War in Ukraine and The World	95
Martyniuk H. F. Formation of Information Culture of Bacalawyers From Information, Library and Archival Affairs by NICT	99
Nikitenko S. V. State Management of Physical Culture and Sports in Ukraine. Historiography Problem	102
Sazonets I. L., Hessen A. Ye. Theoretical and Practical Approaches to the Formation of Public and Corporate Social Programs	111
Tykhonchuk L. Kh. Modern State and Directions for Improvement of Mechanisms Public Regulation of International Economic Activities of Corporations	119
Fesianov P. O. Study of Public Opinion in the Process of Implementing State Policy: Regional Aspect	124
Tsetsyk Y. P. Activities Of National Democrats to the Volyn in the Context of the Normalization Agreement With the Polish Government of 1935-1939	132

tekhnologii upravlinnia personalom fizkulturnykh orhanizatsii. *Pedahohika, psykhohohiia i medykobiolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu* : zbirnyk naukovykh prats / pid red. Yermakova S. S. Kharkiv : KhKhPI, 2001. № 14. S. 53–68.

59. Shyian B. M. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia shkoliariv. Ch. I. Ternopil : Navchalna knyha. Bohdan, 2008. 272 s.

60. Iakovenko O. V. Doslidzhennia systemy upravlinnia malykh pidpriemstv. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2010. № 4. Т. 2. S. 129–132.

61. Iatsyk S. Perspektyvy zaprovadzhennia vidkrytoi modeli derzhavnoi sluzhby ta pryntsyphu

«just in time» v Ukraini. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia* : zbirn. nauk. prats. Odesa : NADU, 2015. Vyp. 2 (62). S. 146–149.

62. Iatsuba V. H. Orhanizatsiino-pravovi zasady reformuvannia administratyvnoi systemy v Ukraini. *Visnyk Ukrainiskoi Akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. 1997. № 3-4. S. 3–8.

63. Iatsuba V. H. Rol pidhotovky i pidvyshchennia kvalifikatsii derzhavnykh sluzhbovtziv v udoskonalenni derzhavnoho upravlinnia. *Visnyk derzhavnoi sluzhby Ukrainy*. 1997. № 4. S. 54–59.

Рецензент: д.е.н., професор Л. І. Безтелесна

УДК 338.001.36

<https://doi.org/10.31713/st1-2201816>

JEL D 22, I 38, J 33

Сазонец І. Л.

д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Гессен А. Є.

к.е.н.
доцент кафедри економіки та менеджменту туристичної діяльності
Дніпропетровський гуманітарний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ І КОРПОРАТИВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ

Sazonets I. L.

Doctor of Economics,
Head of the Department of Public Administration,
Documentation and Information Activities
National University of Water and Environmental Engineering, Rivne

Hessen A. Ye.

PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Economics and
Management tourist activity
Dnipropetrovsk Humanitarian University

THEORETICAL AND PRACTICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF PUBLIC AND CORPORATE SOCIAL PROGRAMS

В статті пропонуються теоретичні та практичні аспекти запровадження соціальних програм Міністерством соціальної політики України. Розкрито сутність та напрями діяльності Міністерства соціальної політики. Визначено напрями підвищення дієвості соціальних програм підприємств в Україні за рахунок посилення системи корпоративної соціальної відповідальності. Визначено, що на державному рівні соціальні програми реалізуються різними міністерствами та відомствами.

The article proposes theoretical and practical aspects of the introduction of social programs by the Ministry of Social Policy of Ukraine. The essence and directions of activity of the Ministry of Social Policy are revealed. The directions of increase of efficiency of social programs of enterprises in Ukraine due to the strengthening of the system of corporate social responsibility are determined. It has been determined that at the state level, social programs are implemented by various ministries and departments.

Ключові слова: соціальні, програми, міністерства, корпоративна, соціальна, відповідальність, підприємства, будівельна галузь.

Keywords: social, programs, ministries, corporate, social, responsibility, enterprises, construction industry.

Постановка проблеми. Практично всі центральні органи державного управління в нашій країні є співучасниками процесу реалізації державних соціальних програм. Однак іноземний досвід та практика розвитку соціально-економічного життя в Україні показує, що на менш важливим елементом соціальної політики в державі є заохочення приватних структур, корпорацій до запровадження соціальних програм на принципах КСВ.

Соціальна відповідальність та соціальна політика бізнесу не може розглядатися як безумовне нововведення в діяльності компаній. У радянський період практично кожне підприємство мало власну, або створену з коаліції з іншими підприємствами, соціальну інфраструктуру: будинки культури, санаторії і профілакторії, дитячі сади, літні табори і так далі. Фінансувалися подібні структури самими підприємствами, об'єднаннями, профспілками і так далі, а скористатися послугами цих соціальних структур могли не лише співробітники підприємств і члени їх сімей, але і багато інших. На жаль, в період економічної кризи багато вітчизняних підприємств вимушені були відмовитися від соціальної інфраструктури як непрофільних активів, зміст який витратний і не ефективно. Таким чином, соціальна відповідальність була частиною функціонування радянських підприємств. Аналіз практики діяльності кращих іноземних та міжнародних корпорацій світу підтверджує актуальність запровадження КСВ, хоча і на дещо інших

організаційно-економічних підходах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологічні та теоретичні аспекти широкої і важливої теми формування та реалізації державних соціальних програм знайшли відображення в працях таких вчених, як Кожан Т. [1], Гриненко А. [1], Макарова О. [2], Новіков В. [3], Сазонець І. [8], Безтелесна Л. [9] та інші. У тій чи іншій мірі це питання присутнє у будь-якому теоретичному аналізі сучасної соціально-економічної ситуації в країні. Цими вченими проаналізовано державні соціальні програми в контексті теоретичних аспектів, методики розробки та оцінки вплив соціальних програм на соціально-економічний розвиток держави, запровадження основ сумлінної ділової практики в діяльність державних структур та корпорацій та питання реформування системи соціального захисту населення.

Дослідження вітчизняних науковців у сфері корпоративної соціальної політики і корпоративної соціальної відповідальності спираються на світові напрацювання аналізу корпоративного управління і соціальної ролі бізнесу в суспільстві. Серед зарубіжних науковців, які досліджували ці процеси, необхідно виділити таких як: У. Шарп, А. Александер, У. Гордон, Дж. Фабозці, Е. Брігхем, Дж. Стігліц, А. Субботін, А. Кульман, Б. Шнейдер. Вагомий внесок в теорію корпоративного управління і дослідження проблем формування корпоративної соціальної відповідальності, як елементу системи

соціально-трудова стосунків, здійснили також вітчизняні учені, зокрема О. І. Амоша, І.А. Бланк, В. А. Євтушевський, Г.В. Назарова, М. І. Небава, С. О. Якубовський, О. М. Ястремська та ін.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів підвищення дієвості соціальних програм держави та корпорацій в Україні на прикладі будівельної галузі.

Виклад основного матеріалу. Соціальна програма – комплекс узгоджених заходів за цілями, строкам, ресурсами та виконавцями у масштабах визначеної території та галузі соціальної сфери, що спрямовані на вирішення комплексу соціальних проблем. Як правило, соціальний та соціально-економічний ефект соціальних програм виражається в підвищенні якості життя громадян і суспільства в цілому. В процесі реалізації соціальних проектів / програм найчастіше вирішуються нагальні проблеми суспільного характеру: зниження рівня бідності, смертності, зменшення кількості бездомних і т.д. Остання практика розвитку соціальних процесів в Україні підтверджує широку розгалуженість соціальних програм не тільки на галузевому та державному рівні, але й серед багатьох підприємств України. Однією з проблем формування соціальних програм підприємств є відсутність збалансованої системи соціальних показників. Повною мірою це стосується і підприємств будівельної галузі [1].

З позицій системи державного управління необхідно визначити, що головним державним органом, що координує та відповідає за соціальну політику є Міністерство соціальної політики.

Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці та соціальної політики, зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального діалогу, соціального захисту, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми, захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики щодо пенсійного

забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, зокрема забезпечення їх психологічної реабілітації, санаторно-курортного лікування, технічними та іншими засобами реабілітації, житлом, надання освітніх послуг, організації поховання, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, та учасників антитерористичної операції, у сфері промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поведіння з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду, здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю, зайнятість населення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб [10].

Основними функціями Мінсоцполітики є наступні:

1) забезпечення формування та реалізація державної політики:

у сфері праці та соціальної політики, зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального діалогу, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги, соціальних послуг особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати;

щодо соціального захисту, зокрема інвалідів, осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», ветеранів праці, ветеранів військової служби, жертв нацистських переслідувань, дітей війни та жертв політичних репресій;

2) забезпечення формування та реалізації державної політики:

щодо пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;

щодо соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, зокрема забезпечення їх психологічної реабілітації, санаторно-курортного лікування, технічними та іншими засобами реабілітації, житлом, надання освітніх послуг, організації поховання, а також соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, та учасників антитерористичної операції;

у сфері промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду;

щодо здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю, зайнятість населення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб;

щодо забезпечення державних соціальних стандартів та державних соціальних гарантій для населення;

3) здійснення в межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування [10].

Сьогодні Мінсоцполітики ставить перед собою наступні завдання в сфері реалізації соціальних програм:

- сприяти продуктивній зайнятості, реформуванню ринку праці;
- створення справедливої системи пенсійного забезпечення;
- забезпечення ефективної державної соціальної політики підтримки населення;
- розвиток соціальних і реабілітаційних послуг у територіальних громадах;
- забезпечення захисту прав дітей;
- протидія домашньому насильству і торгівлі людьми та забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок [10].

Як можна побачити з поданого матеріалу, Мінсоцполітики акцентує свою увагу на соціальних програмах, що пов'язані із соціальним забезпеченням незахищених верств

населення. Значною мірою соціальні програми, які спрямовані на підтримку працівників корпорацій здійснюються в самих корпораціях шляхом реалізації заходів корпоративної соціальної відповідальності. Проаналізуємо такі заходи на прикладі будівельної галузі.

Ринок послуг будівництва знаходиться в процесі безперервного розвитку, по своєму динамізму перевищує розвиток більшості інших ринків. Про це, зокрема, свідчить швидка і кардинальна зміна актуальної проблематики його функціонування. Досліджуючи результати оцінки стану ринку в 2012-2013 рр. з аналогічною оцінкою 2011-2012 рр., [7] можна спостерігати, по-перше, зміну характеру найбільш проблемних точок розвитку, по-друге, те, що лише частина проблем збереглася, незначно змінивши свої позиції, а інша, фактично, помінялася на свою протилежність. Так трійка лідерів рейтингу проблемних точок змінилася з економічного переліку «високий рівень податків, неплатоспроможність замовників, висока вартість матеріалів, конструкцій, виробів» на організаційний перелік «відсутність єдиних стандартів узгоджень, нерозвиненість ринку і дефіцит» [5].

З вище сказаного видно, що кожний показник залежить один від одного, та є однаково важливим для формування сфери послуг будівельного ринку. Отже, кожний критерій має функціонувати злагоджено і в сукупності з іншими критеріями, тоді ринок послуг діятиме ефективно і поповнить регіональний бюджет. Важливо приділити увагу не тільки критеріям, що впливають на формування регіонального ринку послуг, але і критеріям оцінки розвитку сучасних підприємств в сфері будівельних послуг. Відбуваються зміни сфери послуг, які відображаються на інших галузях суспільного виробництва, на економіці країни в цілому, а також на умовах життя соціально-економічних груп. Формування різного роду об'єднань підприємств та їх спільна діяльність неминуче ставлять питання оцінки ефективності цих утворень [2].

Наявність розвиненого ринку послуг будівництва, який формує широку доступність і високу якість житлової та комерційної нерухомості, є обов'язковою умовою вирішення стратегічних завдань соціально-економічного розвитку України, де в поліпшенні житлових умов, за даними Державної служби України кількість сімей та однаків, які перебували на

квартирному обліку на кінець року 2013 склала 808 тис. осіб [7].

Для забезпечення такої потреби потрібно нарощування та модернізація основних фондів для зростання та підвищення конкурентоспроможності будівельної галузі. Про те, що в даний час такий ринок відсутній, свідчать факт неухильного, в чому спекулятивного зростання цін на нерухомість (так наприклад, приріст цін на житлову нерухомість в Україні в період з 2003 р. по 2013 р. склав більше 230%).

Якщо розглядаємо сферу послуг, то це, в першу чергу, два вкладники – працівники і споживачі. Поза всяким сумнівом, самі чинники і критерії соціальної відповідальності корпорацій залежать від розміру компанії, від структури власності і від конкурентної стратегії. Якщо компанія вибирає стратегію лідерства, то критерії будуть дуже серйозно відрізнятися від стратегії диференціації, при якій компанія повинна позиціонувати себе, в першу чергу, як соціально-відповідальна компанія [3].

Неплатоспроможність замовників трансформувалася в низьку цінову доступність результатів будівельної діяльності. Фактично, зник з переліку проблемних факторів дефіцит замовлень, який стояв кілька років тому на четвертому місці і означав собою надлишок факторів здійснення будівельної діяльності. Дана проблема змінилася у переліку проблемами дефіциту факторів здійснення діяльності, характерними раніше виключно для лідерів ринку. Надання грошей на соціальні потреби, повернення їх суспільству конкретним і адресним шляхом породжує стійкі уявлення про відновлення соціальної справедливості, зменшує прірву між багатими і бідними, сприяє підтримці балансу сил і якщо не усуває, то ослабляє соціальні конфлікти. Тому, моральний аспект добродійності надзвичайно важливий [1]. Надійні забудовники є одним із складових елементів соціальної стабільності в суспільстві.

Отже, в сьогоdnішньому становищі дуже важливо, щоб держава, якщо не пропонує власні рішення, то хоча б надавала підтримку заходам, що надходять від нижчих верств, і допомагала їх впровадженню в складну систему вирішення соціальних проблем. Також, дії держави повинні бути направлені на гармонізацію та гарантію захисту інтересів кожної людини.

На сьогоdnішній день одне з основних завдань соціальної відповідальності корпорацій – соціальний захист населення від негативних

наслідків ринкових відносин в економіці. Це припускає збільшення матеріальної бази зміцнення здоров'я населення, розвиток сфери послуг для населення, задоволення попиту на якість товарів і послуг, створення можливості для поліпшення житлових умов, підтримку балансу між грошовими доходами населення і товарними ресурсами, і насамперед, забезпечення соціальної справедливості в суспільстві.

Найголовніше, чим на сьогоdnі відрізняється як корпоративна соціальна відповідальність в будівельній галузі України – це брак традицій та переконливе покликання займатися соціально відповідальною діяльністю. Звичайно, корпоративна соціальна діяльність компаній може допомогти вирішити певні проблеми й отримати довгоочікувані результати, але без підтримки, розуміння і, головне, співучасті громад, держави, неурядових та благодійних організацій пожертви компаній так і залишаться «жертвами».

Формування системи показників повинно здійснюватися на основі багатоваріантних обґрунтувань з використанням достатнього і якісного обсягу інформації та розрахунків, що характеризують різні організаційні економічні, соціальні, технічні, управлінські аспекти життєдіяльності компаній і тим більше – інтеграційних структур. Стабільна й розвинена економіка дає можливості суспільству вдосконалюватися і зростати; водночас саме суспільство має заохочувати підприємства до соціальної відповідальності, адже ця шляхетна справа не лише показує рівень розвитку суспільства, а й стає мірилом честі та сумління кожного громадянина. Основні юридичні аспекти, які турбують громадян: відрахування на соціальний захист працівників, недосконалість системи пенсійного забезпечення працівників. Аналіз програмних документів, в тій чи іншій мірі зачіпають формування ринку послуг з ремонту і будівництва, показує, що частина наявних проблем повною мірою усвідомлюється органами державної влади та місцевого самоврядування, інша ж повністю або частково випадає з їх поля зору. Даний факт з усією очевидністю свідчить про відсутність життєво важливої системи моніторингу і комплексної оцінки стану ринку. Крім того, рішення, пропонувані для виявлених проблем, часто являють собою лише загальні декларації, які не формулюються в вигляді конкретних системних

заходів, є неоднозначними і викликають бурхливу полеміку. Таким чином, станом на сьогоднішній день справедливо говорити про відсутність на практиці єдиних методик оцінки і всеосяжного розуміння стану ринку, про безсистемність управління його розвитком, що створює загрози для соціального та економічного розвитку України. Аналіз контексту більшості з такого роду висловлювань дозволяє

зробити висновок, що основна їх маса ототожнює поняття високорозвинутого і конкурентного ринку послуг у будівництві, не враховує всієї глибини змісту терміну «ринок». Разом з тим, значна частина віддає собі звіт в тому, що являє собою цей ринок, яким має бути його стан, щоб його можна було кваліфікувати як високорозвинений (див. рисунок).

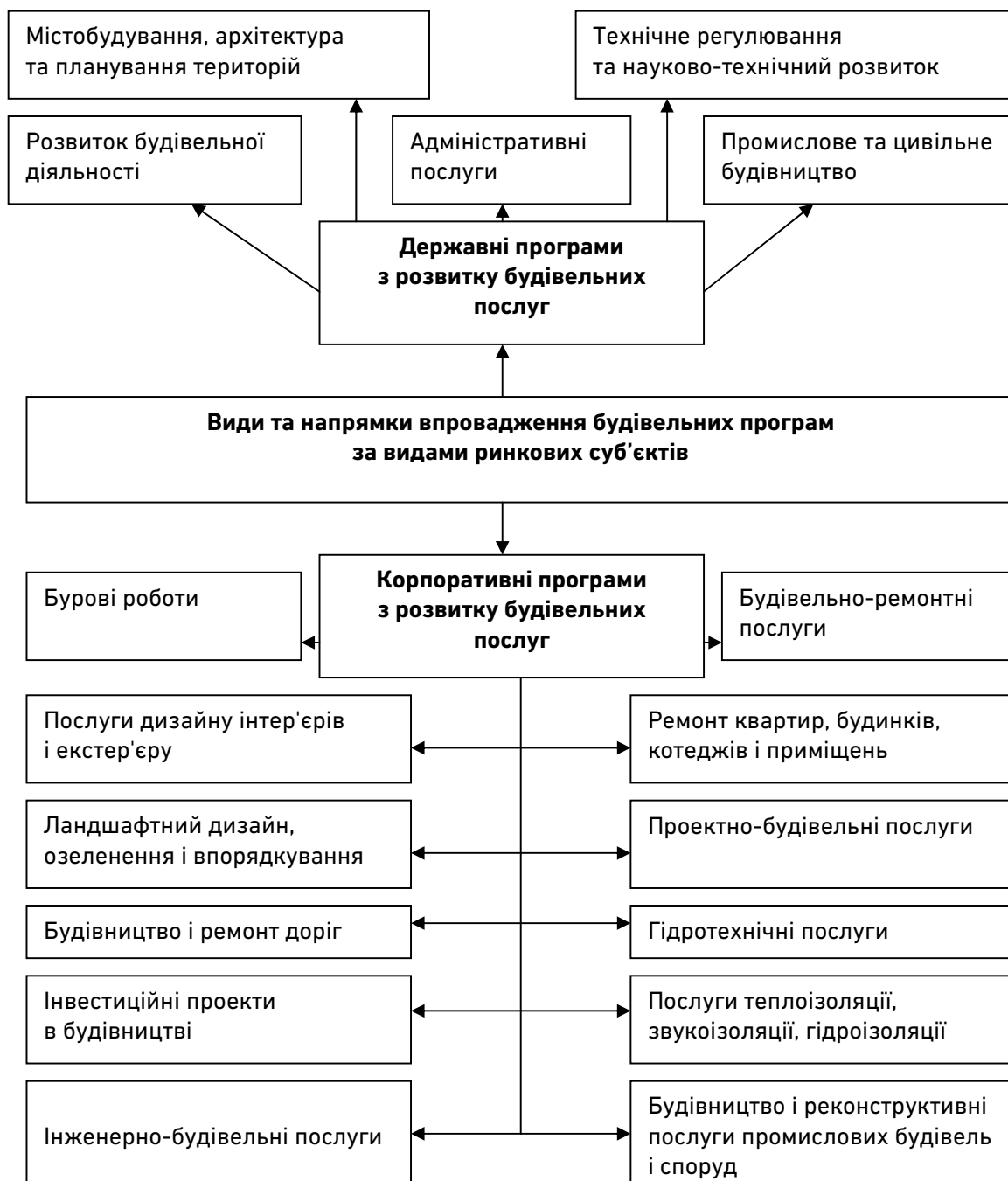

Рисунок. Види та напрями впровадження будівельних послуг за видами ринкових суб'єктів [1; 3; 7]

Відштовхуючись від інституціонального підходу до визначення даного терміну можна укласти, що під ринком послуг з будівництва слід розуміти механізм реалізації мотивуючого прагнення його суб'єктів до раціональної економічної поведінки, тобто до максимізації власної вигоди при мінімумі здійснюваних для цього витрат. Для розвинених економік характерно, що реалізація раціональної економічної поведінки тих чи інших суб'єктів здійснюється в легальних рамках, що, фактично, означає собою те, що суспільство створило дієві бар'єри, які перешкоджають реалізації інтересів одних на шкоду інтересів інших. В Україні, у даний час такі бар'єри ще не створені або залишаються недостатньо дієвими, що виливається в завдання збитків інтересам інвесторів (особливо це проявилось в разі індивідуальних співінвесторів при будівництві об'єктів житлової нерухомості), користувачів результатів будівельної діяльності, кінцеву якість яких як і раніше залишається вельми низьким і т.п.

Розглядаючи види та напрямки впровадження будівельних послуг за видами ринкових суб'єктів (рисунок) слід визначити ефективність впровадження будівельних послуг за видами ринкових суб'єктів для вирішення цілого ряду завдань соціально-економічного розвитку, слід дотримувати тієї точки зору, що при виробництві ремонтної і будівельної діяльності використовувати його потрібно з великою обережністю, а в чистому вигляді він виявляється тут попросту непридатним. Справа в тому, що, по-перше, від процесу і результатів аналізованої діяльності багато в чому залежить безпека суспільства, по-друге, в силу причин результати будівельної діяльності є своєрідним суспільним благом. Останнє диктується тим, що недостатність і недоступність таких результатів в частині житлової нерухомості означає собою маргіналізацію суспільства, а в частині комерційної нерухомості – відставання національної економіки від економік-конкурентів. Таким чином, при впровадженні будівельної діяльності інституціональний механізм ринку повинен розумно поєднуватися з інституційним механізмом державного регулювання як інструменту дотримання громадських інтересів.

З іншого боку, ринок послуг може розглядатися як організаційно-економічний простір або механізм, покликаний здійснювати

на різних рівнях реєстраційну, комунікаційну, перерозподіляються і інші функції. Саме до такого підходу до визначення ринку і відноситься згадуване твердження щодо необхідності мати високорозвинений або конкурентний ринок послуг. Даний контекст розгляду ринку послуг з будівництва також відстає багато «білих плям». По-перше, складно визначити і чисельно описати, який ринок є конкурентним, а який ні. Вербальні ж по своїй суті визначення ринків чистої і олігополістичної конкуренції виявляються при практичній постановці питання непридатними. По-друге, в силу нерівної концентрації капіталу, здібностей менеджменту тощо, навіть конкурентний ринок схильний рухатися по траєкторії згасання конкуренції з поступовим переходом в монополію. По-третє, ринковий організаційно-економічний механізм у випадку послуг і будівельної діяльності не може і не повинен розглядатися як однорідний і єдиний в межах національної економіки. Тут присутні індивідуальні (локальні) особливості, які диктуються різницею економічних, інвестиційних та інших стартових позицій і потенціалів місцевих економік, а також тим, що вплив факторів здійснення будівельної діяльності є вельми скрутним процесом. Перераховані організаційно-економічні особливості функціонування ринку послуг будівництва поглиблюються використанням адміністративного ресурсу, що є характерним для вітчизняної економіки. Таким чином, конкурентність ринку послуг будівництва сама по собі є досить абстрактним критерієм, і, крім того, в деяких умовах вона не є гарантією належного виконання соціальної функції даного ринку. Відповідно, між поняттями високорозвиненого і конкурентного ринку послуг з ремонту і будівництва не може бути поставлений знак рівності [6].

Висновки. Авторами в статті пропонується теоретичні та практичні аспекти запровадження соціальних програм міністерством соціальної політики України та напрями підвищення дієвості соціальних програм підприємств в Україні за рахунок розвитку системи послуг та посилення системи корпоративної соціальної відповідальності. Слід визначити, що на державному рівні соціальні програми реалізуються і іншими міністерствами та відомствами. Наприклад – широко запроваджена реформа охорони здоров'я, яка

проводиться на теперішній час в Україні і яка спрямована на посилення соціальності системи охорони здоров'я координується МОЗ України. Відповідні міністерства координують державні соціальні програми в освіті, економічному розвитку, на транспорті та ін.

Систематизація же і конкретизація програмних напрямків розвитку будівельної галузі дозволила сформулювати першочергові заходи з реалізації програми, що лежать в галузі розвитку державного регулювання лінійного процесу «інвестування – ремонт і будівництво – розподіл результатів ремонтної і будівельної діяльності», а також в галузі створення

саморегульованих і господарських об'єднань учасників ринку, оптимізації за допомогою цього організаційних процесів і економічних відносин всередині будівельного комплексу. Сформульована програма розвитку ринку послуг з ремонту і будівництву має соціальну сутність. Вона не розглядається автором як результат дискретного процесу, а скоріше є кінцевим етапом реалізації циклічного процесу «оцінка стану ринку – ранжування проблематики – формулювання (коригування) програми розвитку – формулювання (коригування) організаційно-економічного забезпечення розвитку ринку послуг з ремонту і будівництву».

Список використаних джерел

1. Кожан Т., Гриненко А. Соціальний захист сімей з дітьми (міжнародні порівняння та досвід). *Україна: аспекти праці*. 1996. № 2–3. С. 46–48.
2. Макарова О. В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінка. К.: Ліра, 2004.
3. Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення. *Україна: аспекти праці*. 2005. № 4. С. 6–11.
4. Обсяг виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції. [Електронний ресурс]. URL: http://ukrstat.org/uk/express/expres_u.html; (дата звернення: 15.05.2019).
5. Житловий фонд України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2019).
6. Офіційний сайт Урядовий портал. URL: www.kmu.gov.ua (дата звернення: 15.05.2019).
7. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: www.me.gov.ua; (дата звернення: 15.05.2019).
8. Сазонець І. Л., Тадеєва Н. В. Система інституційного забезпечення національної моделі соціального партнерства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2016. Вип. 2. С. 264–272.
9. Безтелесна Л. І., Пивоварчук Л. В. Інституційне забезпечення реалізації соціальних гарантій держави: монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 196 с.
10. Міністерство соціальної політики: офіційний сайт. URL: https://www.msp.gov.ua/files/prior_min/434.pdf (дата звернення: 15.05.2019).

References

1. Kozhan T., Hrynenko A. Sotsialnyi zakhyst simey z ditmy (mizhnarodni porivniannia ta dosvid). *Ukraina: aspekty pratsi*. 1996. № 2–3. S. 46–48.
2. Makarova O. V. Derzhavni sotsialni prohramy: teoretychni aspekty, metodyka rozrobky ta otsinka. K.: Lira, 2004.
3. Novikov V. Aktualni pytannia reformuvannia systemy sotsialnoho zakhystu naseleattia. *Ukraina: aspekty pratsi*. 2005. № 4. S. 6–11.
4. Obsiah vykonanykh budivelnykh robit za vydamy budivelnoi produktsii. [Elektronnyi resurs]. URL: http://ukrstat.org/uk/express/expres_u.html; (data zvernennia: 15.05.2019).
5. Zhytlovyi fond Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 15.05.2019).
6. Ofitsiynyi sait Uriadovi portal. URL: www.kmu.gov.ua (data zvernennia: 15.05.2019).
7. Ofitsiynyi sait Ministerstva ekonomiky Ukrainy. URL: www.me.gov.ua; (data zvernennia: 15.05.2019).
8. Sazonets I. L., Tadeieva N. V. Systema instytutsiinoho zabezpechennia natsionalnoi modeli sotsialnoho partnerstva. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomichni nauky*. 2016. Vyp. 2. S. 264–272;
9. Beztelesna L. I., Pyvovarchuk L. V. Instytutsiine zabezpechennia realizatsii sotsialnykh harantii derzhavy: monohrafiia. Kyiv: Kondor-Vydavnytstvo, 2017. 196 s.
10. Ministerstvo sotsialnoi polityky: ofitsiynyi sait. URL: https://www.msp.gov.ua/files/prior_min/434.pdf (data zvernennia: 15.05.2019).

Рецензент: д.е.н., професор І. Г. Ханін